

OCEŇOVANIE NEHMOTNÉHO MAJETKU V KONTEXTE IFRS¹

Measurement of Intangible Assets in context IFRS

Tímea Göghová

Oceňovanie slúži účtovnej jednotke pre zabezpečenie najvyššej zásady - zásady verného a pravdivého zobrazenie skutočností. Správny výber oceňovacej veličiny, správny výber modelu následného oceňovania a iné faktory ovplyvňujú hodnoty daného nehmotného majetku vykázaného v účtovnej závierke a zároveň priamo vplyvajú na rozhodnutia používateľov informácií z účtovnej závierky. Preto je potrebné venovať veľkú pozornosť samotnému procesu oceňovania.

Informácie o nehmotnom majetku, aby mohli byť poskytované z účtovnej závierke v kontexte IFRS², musia spĺňať **definíciu nehmotného majetku** vrátane jeho špecifik (identifikovateľnosť, kontrolu a budúce ekonomické úžitky) a súčasne spĺňať **kritériá pre jeho vykávanie v účtovnej závierke**.

Nehmotný majetok môže byť vykávaný v účtovnej závierke ak, je pravdepodobné, že očakávaný ekonomický úžitok súvisiaci s daným majetkom bude plynúť do účtovnej jednotky a zároveň je veľmi dôležité určenie jeho **spol'ahlivého ocenenia**.

Nehmotný majetok, ktorý má osobitné postavenie, a to vzhľadom na jeho špecifický charakter je upravený v rámci IFRS predovšetkým v štandarde IAS 38 Nehmotný majetok (angl. „IAS 38 Intangible Assets“).³

Pri oceňovaní nehmotného majetku v súlade so štandardom IAS 38 Nehmotný majetok je potrebné rozlíšiť **prvotné** a **následné oceňovanie**. Nehmotný majetok sa oceňuje pri prvotnom vykávaní v obstarávacích nákladoch v podobe obstarávacej ceny alebo vlastných nákladoch. Pre správne ocenenie a vykávanie nehmotného majetku v účtovnej závierke závisí od spôsobu obstarania nehmotného majetku. Štandard IAS 38 Nehmotný majetok vymedzuje rôzne spôsoby obstarania nehmotného majetku súvisiacich s jeho prvotným ocenením a rôzne modely následného oceňovania uvádzané v nasledovnej schéme.

---

¹ Príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov riešenia projektu grantovej agentúry Vedecká grantová agentúra Ministerstva školstva SR a Slovenskej akadémie vied (VEGA) č. 1/0284/08 (2008-2010) „Metodologické aspekty účtovníctva, audítorstva a kontroly v mikroekonomickom prostredí s dôrazom na potreby teórie a praxe v kontexte národných a nadnárodných požiadaviek

² Pod skratkou IFRS rozumieme samotné IFRS, ktoré budú vydávať ako nové; doteraz platné IAS, ktoré sa budú novelizovať a postupne nahrádzať (novými IFRS) alebo rušiť; interpretácie Stáleho interpretačného výboru SIC a interpretácie Výboru pre interpretácie medzinárodného finančného vykazovania IFRIC.

³ Štandard IAS 38 Nehmotný majetok predstavuje základný štandard upravujúci nehmotný majetok, ale z jeho rozsahu pôsobnosti sú však vylúčené špecifiká nehmotného majetku, pre ktoré existujú samostatné štandardy.

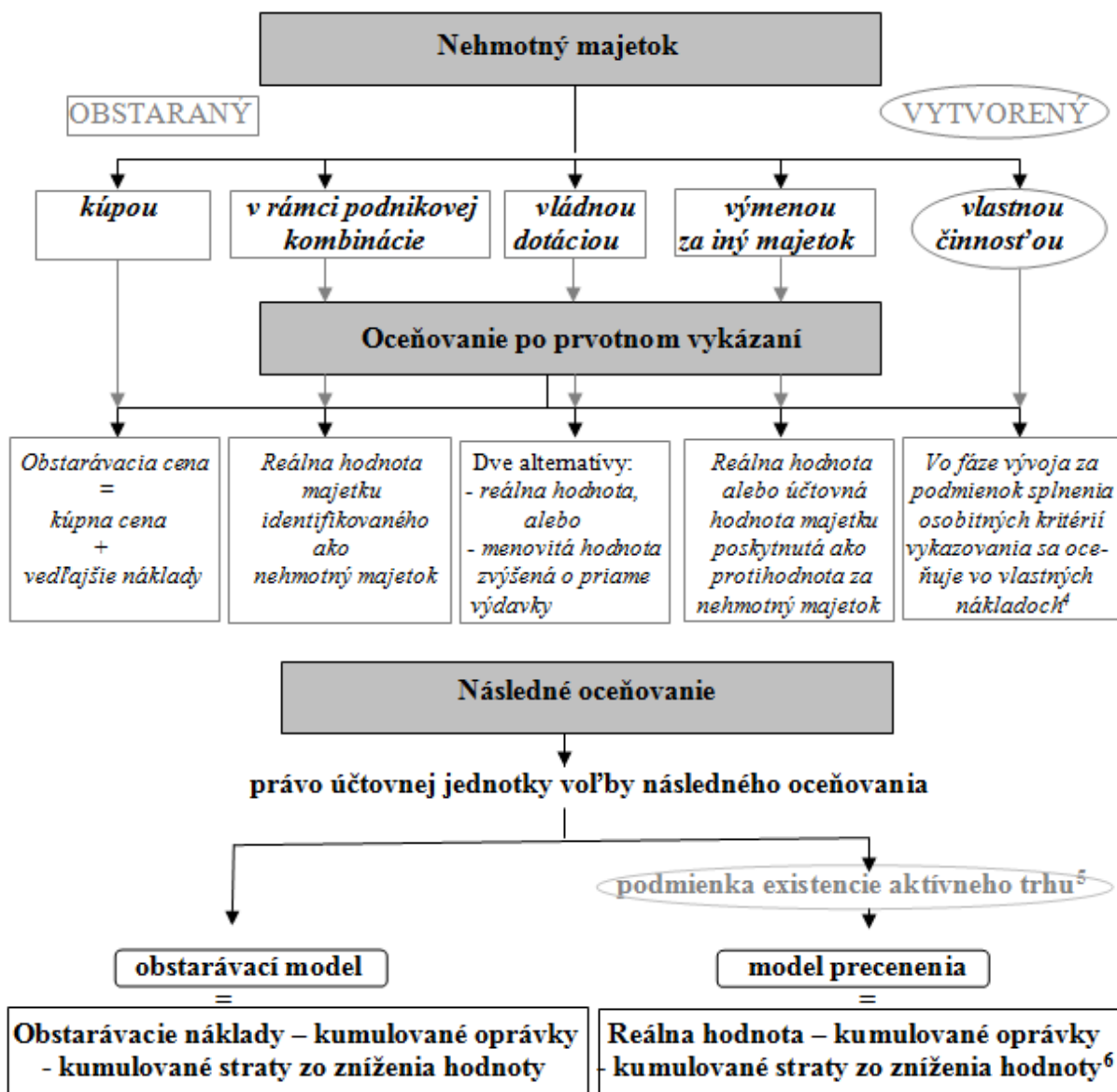

Schéma č. 1 Proces oceňovania nehmotného majetku v kontexte IFRS

Obstarávacia cena pri obstaraní nehmotného majetku ako samostatnej položky zahŕňa **kúpnu cenu** po odpočítaní obchodných zliav či rabatov a **vedľajšie náklady**, ktoré boli vynaložené v priamej súvislosti s prípravou nehmotného majetku pre jeho zamýšľané využitie (ako napríklad osobné náklady, odborné poplatky priamo vyplývajúce z prípravy majetku do jeho prevádzkového stavu i náklady na testovanie zamerané na správne fungovanie majetku). Pri vyčíslení obstarávacej ceny nehmotného majetku zahŕňuje účtovná jednotka **náklady** vynaložené v súvislosti s nehmotným majetkom do okamihu, kedy tento majetok sa uvedie do jeho používania. Pri vyčíslení obstarávacej ceny nehmotného majetku je potrebné sledovať aj **termín úhrady**.

O nehmotnom majetku obstaranom v rámci podnikovej kombinácie sa zaoberá štandard IFRS 3 Podnikové kombinácie, ktorý vo väzbe na štandard IAS 38 Nehmotný majetok stanovuje ocenenie takto nadobudnutého nehmotného majetku k dátumu akvizície, t.j. **v jeho reálnej hodnote**. Reálna hodnota je stanovená obvykle z kótovanej trhovej ceny na aktívnom trhu. Ak neexistuje aktívny trh pre nehmotný majetok, vychádza sa z údajov o transakciách uskutočnených v ostatnom období, týkajúcich sa uvedeného majetku. Nadobúdateľ uzná a samostatne (t.j. oddelene od goodwillu) vykáže iba taký nehmotný majetok, ktorý spĺňa

kritéria vymedzenia nehmotného majetku v súlade so štandardom IAS 38 Nehmotný majetok⁴ a to bez ohľadu na to, či nadobúdaná účtovná jednotka ten majetok vykazovala pred dátumom akvizície.

Pri obstaraní nehmotného majetku prostredníctvom vládnej dotácie je nehmotný majetok pri prvotnom ocenení v **reálnej hodnote**. Štandard IAS 20 Vykazovanie štátnych dotácií a zverejňovanie štátnej podpory vo vzťahu so štandardom IAS 38 Nehmotný majetok povoľuje alternatívny prístup prvotného oceňovania nehmotného majetku získaného formou štátnej dotácie a to v **menovitej hodnote zvýšenej o priame výdavky** priradené k príprave majetku pre zamýšľané využitie.

Obstarávacia cena nehmotného majetku získaného vo výmenných transakciách s komerčnou povahou⁵ je **reálna hodnota majetku** poskytnutého ako protihodnota za nehmotný majetok. V prípade ak nehmotný majetok sa nedá spoľahlivo oceniť v reálnej hodnote a transakcia nemá komerčný charakter určí sa jeho obstarávacia cena **na úrovni účtovnej hodnoty majetku** ako protihodnota za nehmotný majetok.

Nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou sa člení na interne vytvorený goodwill⁶ a ostatný nehmotný majetok iný ako interne vytvorený goodwill. Pri nehmotnom majetku vytvoreného vlastnou činnosťou je často problémom odhadnúť, či spĺňa kritéria uznania vymedzené v štandarde IAS 38 Nehmotný majetok. Za účelom zhodnotenia, či daný nehmotný majetok spĺňa kritéria pre uznanie a vykazovania člení majetok na fázu výskumu a fázu vývoja. Výdavky vo fáze výskumu v rámci interného projektu musia byť vykázané ako náklady v období, v ktorom vznikli. Výdavky vo fáze vývoja môžu byť aktivované vtedy a len vtedy, ak sú splnené **všetky** požiadavky ako *technická realizovateľnosť, záujem na dokončení a predaji, schopnosť využívania alebo predaja, existencia trhu, dostupnosť zdrojov a schopnosť spoľahlivého ocenenia*. Interne vytvorený goodwill sa neuznáva ako majetok, pretože nespĺňa kritéria pre uznanie a vykazovanie. Nie je identifikovateľný zdroj t.j. nie je ho možný oddeliť od účtovnej jednotky a nevzniká zo zmluvných alebo iných zákonných práv, ba dokonca nie je ho možné spoľahlivo oceniť. Súčasťou obstarávacích nákladov nehmotného majetku vytvoreného vlastnou činnosťou sú všetky **priamo priraditeľné náklady, ktoré účtovná jednotka musela nutne vynaložiť na vytvorenie, výrobu alebo prípravu nehmotného majetku pre jeho zamýšľané využitie**.

V otázke následného oceňovania nehmotného majetku povoľuje štandard IAS 38 účtovnej jednotke zvoliť si jeden z týchto modelov:

- **model obstarávacej ceny** (angl. „*Cost model*“), v ktorom sa nehmotný majetok oceňuje v **obstarávacích nákladoch znížených o kumulované oprávky** (pri nehmotnom majetku s určitou dobou použiteľnosti) **a o kumulované straty zo zníženia hodnoty** (opravné položky) od okamihu jeho prvotného ocenenia. Nehmotný majetok musí mať konečnú dobu použiteľnosti. Tento model nedovoľuje preceňovať majetok smerom nahor. Zníženie hodnoty majetku sa účtuje do nákladov.
- **model precenenia** (angl. „*Revaluation model*“), pri ktorom štandard IAS 38 povoľuje preceniť nehmotný majetok s určitou dobou použiteľnosti na ich **reálnu hodnotu, ktorá je určená k dátumu precenenia na základe ceny aktívneho trhu znížená o následné kumulované oprávky a následné kumulované straty zo zníženia hodnoty nehmotného majetku**. Základnou podmienkou použitia modelu precenenia je existencia aktívneho trhu

⁴ Za identifikovaný nehmotný majetok v rámci podnikovej kombinácie možno považovať napríklad zoznam zákazníkov, prebiehajúce výskumné a vývojové projekty a pod. To znamená, že výsledkom môže byť uznanie a samostatné vykázanie niektorých položiek, ktoré nadobúdaná účtovná jednotka vo svojom majetku pred dátumom akvizície nevykazovala.

⁵ Transakcia má komerčnú povahu, ak výmenou zmení konfiguráciu peňažných tokov, špecifická hodnota pre účtovnú jednotku, zmeny sú významné v porovnaní s reálnou hodnotou poskytnutého majetku.

⁶ Hodnota interne vytvoreného goodwillu je vyčíslená na trhu kupujúcim a nie účtovnou jednotkou.

a v prípade existencie aktívneho trhu sa precenenie týka celej skupiny nehmotného majetku rovnakej podstaty.

Užitočnosť informácií o nehmotnom majetku poskytované pre používateľov informácií v účtovnej závierke vo veľkej miere závisí od spôsobu oceňovania nehmotného majetku. Výber správnej oceňovacej veličiny i samotného oceňovania nehmotného majetku je zložitý problém a to nielen národnom ale i celosvetovom meradle.

Abstrakt

Štandard IAS 38 zakladá všeobecné princípy pre uznanie, oceňovanie i obstaranie nehmotného majetku. Štandard uvádza nadobudnutie nehmotného majetku v nasledovných formách: kúpou, v rámci podnikových kombináciách, štátnou dotáciou, výmenou za iný majetok a vytvorenou vlastnou činnosťou. Štandard IAS 38 opisuje dve alternatívy pre následné oceňovanie – obstarávací model a model precenenia.

Kľúčové slová: nehmotný majetok, oceňovanie, prvotné oceňovanie, následné oceňovanie.

Summary

IAS 38 establishes general principles for the recognition, measurement, provision of intangible assets. The Standard introduces obtaining the intangible assets in the following forms: separate acquisition, acquisition as part of a business combination, acquisition by way of a government grant, exchanges of assets and internally generated intangible assets. IAS 38 prescribes two alternatives for subsequent measurement – the cost model and the revaluation model.

Key words: intangible assets, measurement, initial measurement, subsequent measurement.

JEL klasifikácia: M40, M41

Použitá literatúra

- [1] BARDEN, P.- POOLE, V.- HALL, N.- RIGELSFOLD, K.- SPOONER, A.: iGAAP 2009. A guide to IFRS reporting. Deloitte. London: LexisNexis, 2008. str. 299 -503. ISBN 978-0-7545-3583-6.
- [2] KOVANICOVÁ, D: Finanční účetnictví. Světový koncept IFRS/IAS. Piate, aktualizované vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2005. str. 95-163. ISBN 80-7273-129-7.
- [3] KRIŠTOFÍK, P.- SAXUNOVÁ, D. – ŠURANOVÁ, Z.: Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS. Bratislava: IURA EDITION, 2009. str. 401-416. ISBN 978-80-8078-230-6.

Kontakt

Tímea Göghová, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 779, timeagoghova@gmail.com